

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
Бр. 22-1037/4
21 DEC 2022
ПРИШТИНА

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ

Косовска Митровица

ул. Филипа Вишњића б.б.
тел. 028/422-340, 422-426, факс 028/422-320
www.pr.ac.rs, e-mail: rektorat@pr.ac.rs

ПЛАН ЗА ОСТВАРИВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ

Децембар, 2022. године

На основу члана 70 став 1 тачка 45 Статута Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, а у вези са чланом 16 Закона о родној равноправности („Службени гласник РС“, број 52/2021) Сенат Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици на XIV седници одржаној дана 21.12.2022. године, усвојио је

ПЛАН

ЗА ОСТВАРИВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

УНИВЕРЗИТЕТА У ПРИШТИНИ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици (у даљем тексту: Универзитет) је самостална високошколска установа која своју визију, рад и циљеве остварује и заснива на принципима високог образовања, академских слобода, аутономије универзитета и академског интегритета у складу са Законом о високом образовању Републике Србије и другим позитивно-правним прописима.

Универзитет је јавна образовна и научно-истраживачка институција у систему високог образовања Републике Србије. За све време свог постојања, односно дуже од пола века, Универзитет улаже изузетне напоре и даје несекичан допринос образовању, усавршавању кадрова различитих усмерења и развоју научног подмлатка, на чему се темељи суштински значај рада и битисања ове установе. Резултати успешног рада и реализовања образовног процеса у оквиру Универзитета, снажан су подстицај за развој и просперитет шире друштвене заједнице, не само на територији Покрајине Косова и Метохије и Републике Србије, већ и у читавом региону. Универзитет је и научно-истраживачка институција. С тога, константно унапређивање услова рада и модернизација опреме, треба да омогуће услове за професионално усавршавање и напредовање наставног и истраживачког особља. У оквиру овог приоритета посебан значај имају мере којима се подстиче објављивање научних радова, учешће и организовање домаћих и међународних скупова, самостално или заједничко учествовање са другим високошколским институцијама у научно-истраживачким и образовним пројектима.

Мисија Универзитета темељи се на прецизно дефинисаним приоритетима, који се односе на:

- уписну политику,
- обезбеђивање оптималних услова за студирање,
- кадровску политику,
- научно-истраживачки рад и
- међународну сарадњу.

У оквиру мисије и визије Универзитета План за постизање родне равноправности Универзитета у Приштини (у даљем тексту: План) се темељи на препознавању потребе

обезбеђивања једнаких услова за све, имајући у виду и родну перспективу, утемељену на политици једнаких могућности и примени мера за постизање родне равноправности прокламоване и утемељене националним и међународним правним оквирима.

КОНТЕКСТ И ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Република Србија стратешки је опредељена да развија родно инклузивно образовање, у чије је садржаје и образовну праксу уграђена родна перспектива.¹ Без тенденције да на се на овом месту детаљније наводе сва правна акта националног правног оквира, поменућемо неколико есенцијалних, посебно имајући у виду област високог образовања.

Национални правни оквир за промовисање родне равноправности потиче из уставних начела Устава Републике Србије - чланови 15, 21, 53, 60, 66 и 100.

Закон о родној равноправности („Службени гласник РС“ број 52/21), по први пут утврђује конкретне дужности органа јавне власти и свих других субјеката који обављају послове у области образовања и васпитања на плану интегрисања родне равноправности у све аспекте образовног процеса, што подразумева искључивање родно стереотипних, сексистичких садржаја и укључивање у програме и уџбенике садржаја везаних за родну равноправност, који афирмишу равноправност и повећавају видљивост осетљивих друштвених група, употребу родно осетљивог језика, интегрисање родне перспективе у програме образовања наставног кадра, процењивање садржаја уџбеника и другог наставног материјала са аспекта њиховог утицаја на промоцију родне равноправности.²

Полазећи од Закона о родној равноправности, као најзначајнијег националног извора права у области родне равноправности, чијим одредбама су конкретизована правила садржана у нормативним актима међународног правног оквира у овој области³, неопходно је формулисати темељне полазне тачке на нивоу УП, путем утврђивања полазних основа и главних приоритета који се, пре свега, односе на утврђивање - процену почетног стања и ризика, и дефинисање мера и активности које су планиране да буду предузете у почетној фази и надаље, почев од 2023 године.

Родна осетљивост високошколског образовања, један је од кључних предуслова за делотворно спровођење политике родне равноправности и једнаких могућности у свим сегментима друштвеног живота, па и у области образовања, васпитања, науке и технолошког развоја.⁴

Спровођење политике родне равноправности потребно је, у складу са постојећим националним и међународним правним прописима, увести и реализовати унутар високошколских установа односно конкретизовати кроз прикупљање података, оцену ризика, одређивање мера, активности за њихово спровођење и извештавање о ефектима њихове реализације.

Претходно наведени циљеви и задаци у домену политике родне равноправности свој основ налазе у Националној *Стратегији за родну равноправност период од 2021 – 2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021 – 2023., године*, у оквиру које је, у одељку 5.2. „Знање као чинилац развоја – 5.2.1. Образовање“, прописано:

Родно осетљиво образовање је суштински покретач одрживог развоја и кључни услов изградње инклузивног друштва заснованог на људским правима и социјалној правди. Искуство потврђује да остваривање родне равноправности није могуће без увођења родне перспективе у све нивое и све аспекте образовања.

¹ Национална стратегија за родну равноправност период 2021 – 2030. године, са акционим планом за њено спровођење за период 2021 – 2030. године, стр. 39. Доступно на: <https://www.minljpdd.gov.rs/doc/konsultacije/090821/Polazne-osnove-za-Predlog-strategije-o-RR.pdf>

² *Ibid.*, стр. 41.

³ Нпр. Препорука Комитета министара државама чланицама о спречавању и борби против сексизма, Опште препоруке Комитета за укидање свих облика дискриминације жена, Конвенција о елиминисању свих облика дискриминације жена, Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици.

⁴ *Ibid.*, стр. 47.

Према даље цитираном тексту увођење родне перспективе у образовање подразумева повећање родне осетљивости образовних планова и програма, наставног материјала и образовног процеса, као и унапређења родних компетенција наставног материјала.

Родно инклузивно образовање, које је предуслов одрживог развоја и унапређења квалитета живота жена и мушкараца, подразумева једнаку доступност образовања и промовисање целоживотног учења постављено је као један од циљева Агенде 2030 (циљ 4).

Образовање има кључну трансформативну и оснажујућу улогу у промовисању људских права, превазилажењу родних стереотипа и предрасуда, и препознато је као пут ка родној равноправности и оснаживању жена.

АНАЛИЗА ПРАВНИХ АКТА УНИВЕРЗИТЕТА

На основу напред наведеног и постојећег стања по питању родне равноправности - политика уношења родне перспективе на институционалном универзитетском нивоу, подизања видљивости родне равноправности поштовања принципа родне равноправности непосредно или посредно заступљена је и у правним начелима антидискриминаторске политике у општим правним актима Статута Универзитета и факултета у његовом саставу, као и у Кодексу професионалне етике и другим општим правним актима Универзитета. У том смислу, у даљем тексту наводе се цитати неких значајних одредби наведених правних аката, које гарантују остваривање родне равноправности на Универзитету, како студената, тако и наставног и ненаставног особља који су запослени на Универзитету.

У члану 105 Статута Универзитета прописано је, између осталог, и да студенти имају право: „... на подједнако квалитетне услове студија за све студенте; на образовање на језику националне мањине, у складу са законом и акредитованим студијским програмом; на различитост и заштиту од дискриминације; на поштовање личности, достојанства, части и угледа...“.

У члану 111 Статута Универзитета прописано је мировање права и обавеза студената у случају „неге детета до годину дана живота и посебне неге која траје дужи од дететове прве године живота, одржавања трудноће и у другим случајевима предвиђеним општим актом факултета.“ затим „Студенткињи која је у поступку биомедицински потпомогнутог оплођења, на њен захтев, одобрава се мировање права и обавеза у складу са општим актом факултета“, као и „Студент који је био спречен да прати наставу, извршава предиспитне обавезе и да полаже испит због болести или одсуства због стручног усавања у трајању од најмање три месеца, може полагати испит, у складу са општим актом факултета“, чиме се примарно пружа заштита и подршка студенткињама односно материнству.

У члану 137 Статута Универзитета прописано је мировање радног односа и изборног периода запослених:

„Наставнику и сараднику који се налази на одслужењу војног рока, породичном одсуству, одсуству са рада ради неге детета, одсуству са рада ради посебне неге детета или друге особе, боловању дужином од шест месеци, одсуству са рада ради ангажовања у државним органима и организацијама, изборни период и радни однос се продужава за то време.

Право на продужење изборног периода и радног односа припада и наставнику, односно сараднику коме је одобрено плаћено, или неплаћено одсуство у складу са законом и општим актом факултета.“

У Правилнику о упису студената на студијске програме Универзитета у Приштини, члан 3 став 3, прописано је да „У остваривању права уписа на студијски програм кандидати имају једнака права која не могу бити ограничавана по основу пола, расе, брачног стања, боје коже, језика, вероисповести, политичког убеђења, националног, социјалног или етичког порекла, инвалидности или по другом сличном основу, положају или околности.“

Када је у питању заступљеност полова у органима Универзитета и факултета у његовом саставу, у Статуту Универзитета постоји простор за нормативно регулисање и предвиђање да се приликом избора чланова органа Универзитета односно факултета у његовом саставу, пре свега оних у којима је због утврђеног начина избора чланова то могуће, води рачуна о подједнакој или бар сразмерној заступљености полова, мада у статутима појединих факултета у

саставу Универзитета већ постоје одредбе о потреби вођења рачуна о равноправној родној заступљености у појединим органима (нпр. члан 33 став 9 Статута Факултета техничких наука у Косовској Митровици).

Родно заснована дискриминација и насиље, представља један од битних сегмената узнемиравања на раду и у вези са радом, у академском контексту захтева институционално регулисање и предвиђање механизма заштите кроз припремање и усвајање правних аката којима би се предвидели наведени механизми, што ће бити један од задатака у предстојећем периоду. У том смислу, постојећим правним актима, у одредбама Кодекса академског интегритета Универзитета и факултета у његовом саставу, дефинишу се одређени етички постулати. На пример, у Кодексу академског интегритета Универзитета (чланови 5-9) прописано је:

Члан 5

Водећи рачуна о општем добру, чланови универзитетске академске заједнице дужни су да чувају интегритет система високог образовања и Универзитета и да раде савесно, марљиво, одговорно и посвећено, према свом најбољем знању.

Члан 6

Чланови универзитетске академске заједнице дужни су да негују односе сарадње који су засновани на међусобном уважавању, поштовању и разумевању, водећи рачуна о интересима академске заједнице као целине.

Члан 7

Чланови универзитетске академске заједнице дужни су да своје обавезе према студентима, колегама и запосленима на Универзитету, као и колегама у другим установама у оквиру академске заједнице извршавају одговорно, савесно и професионално, држећи се начела објективности, непристрасности и међусобног уважавања.

Члан 8

Недозвољен је сваки облик дискриминације на Универзитету. Стручност, способност и професионалне заслуге, као и резултати у обављању одређене врсте делатности, послова и задатака, једини су релевантни критеријуми вредновања и напредовања чланова универзитетске академске заједнице.

Члан 9

Забрањена је свака врста узнемиравања међу члановима универзитетске академске заједнице, а посебно када се темељи на злоупотреби положаја институционалне или хијерархијске надређености.

АНАЛИЗА АКТИВНОСТИ И УСМЕРЕЊА УНИВЕРЗИТЕТА У ОКВИРУ МЕЂУНАРОДНЕ САРАДЊЕ

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, радње у домену промовисања родне равноправности предузима и у оквиру међународних активности у области високог образовања, и приликом потписивања међународних уговора о сарадњи са другим универзитетима и установама поштовао је норме којима је прописана родна равноправност.

Универзитет у Приштини члан је **Асоцијације европских универзитета** (European University Association) у којој је прописано да потписнице:

„* идентификују и размењују добре праксе у обликовању академских каријера, решавању родне неравнотеже, сексуалног узнемиравања и недовољне заступљености мањинских група.

* подстичу универзитетске праксе које су инклузивне, промовишу европски идентитет и фокусирају се на развој свих студената као етичких, критичких и креативних мислилаца и доприносиоца друштву;

* подржавамо проширење приступа универзитету и разноликост наших заједница, пружајући услуге студентима из свих средина, ојачати друштвену релевантност и утицај као кључне покретаче институционалних агенди.“

Универзитет је потписник **Велике повеље универзитета** (Magna Charta Universitatum) у којој је јасно декларисано да:

„Да универзитети морају да осигурају будућим генерацијама такво васпитање и образовање, које ће их оспособити да допринесу очувању хармоније у природном окружењу и животу. Потписани ректори европских универзитета проглашавају пред свим државама и пред савешћу свих народа темељна начела која ће сада и у будућности омогућити остварење улоге универзитета.“

Кроз примену Болоњског процеса Универзитет је такође гарант примене начела једнаких могућности за све односно антидискриминаторске политике. Осим тога, Универзитет је и потписник Декларације и члан Заједнице универзитета југоисточне Европе и западног Балкана и као посебна установа и у оквиру колективног чланства чланица КОНУС-а.

ГЕНЕРАЛНИ ЦИЉЕВИ

План за постизање родне равноправности Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици је документ којим се остварује плански и стратешки приступ и активности у покретању, успостављању односно унапређењу процеса промовисања и интеграције родне равноправности, и на тај начин, повећању посвећености и промовисања родне равноправности у свим сферама свог деловања у области високог образовања, а уз примену главних начела и идентификованих циљева у приоритетним подручјима.

Уважавајући чињеницу о значају и комплексности процеса анализе стања у циљу предвиђања посебних мера и активности за успостављање и унапређење родне равноправности, формирана је радна група за израду Плана за увођење родне равноправности на Универзитету, која је имала задатак да припреми нацрт Плана и достави га Сенату Универзитета на разматрање и усвајање. Радна група је у складу са институционалним, националним и међународним правним оквирима, те у складу са посебним циљевима предвиђеним Акционим планом за 2022. и 2023. годину за спровођење Стратегије за родну равноправност за период од 2021 – 2030. године, утврдила генералне циљеве који су служили као полазна основа за почетну анализу стања и одређивање приоритетних мера.

Имајући у виду опште и посебне мере прописане Законом о родној равноправности у области образовања, васпитања, науке и технолошког развоја, посебно оне које се односе на високо образовање те успостављање односно подизање постојећег степена родне равноправности, уродњавање у складу са начелом једнаких могућности којима се обезбеђује равноправно учешће и заступљеност жена и мушкараца, Универзитет тежи реализацији следећих генералних циљева:

- **Стварање институционалних претпоставки за постизање, унапређење и праћење родне равноправности** - анализа стања и података у циљу одређивања конкретних посебних мера и активности: формирање посебног тела за родну равноправност, припремање програма за прикупљање и праћење података, прикупљање података, ажурирање података, извештавање и сл.; прикупљање и анализа прикупљених података који се односе на заступљеност родне компоненте у процесу одлучивања и органима Универзитета, у оквиру кадровске, уписне политике и сл.(управљање људским ресурсима кроз јачање родне видљивости и заступљености жена у управи и процесу одлучивања, подстицање уравнотежене заступљености полова при упису на студијске програме, увођење родно осетљиве компоненте у наставне планове и програме);
- **Промовисање родне равноправности и превазилажење родних стереотипа** - подизање свести о подстицању родне равноправности, континуирано стручно усавршавање, разбијање родних предрасуда и стереотипа, увођење родно сензитивног језика;
- **Успостављање институционалних оквира и механизма за заштиту од родне дискриминације и злостављања на Универзитету у Приштини** - спречавање родно заснованог узнемиравања и дискриминације кроз израду и усвајање општег правног акта.

ПОЧЕТНА АНАЛИЗА СТАЊА, ПРИОРИТЕТНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ И ОБРАЗЛОЖЕЊЕ МЕРА

У складу са наведеним генералним циљевима, извршена је почетна анализа стања, постојећих података о родној заступљености, те других потребних предуслова за реализацију наведених циљева на плану увођења родне равноправности на Универзитету и утврђене су приоритетне мере и активности, и то:

1. Формирање тела за родну равноправност на нивоу Универзитета које ће бити надлежно за припремање и примену активности, праћење реализације постављених циљева и извештавање о извршењу Плана;

Ради системског, темељног и континуираног приступа у примени мера и активности неопходних за реализацију Плана, те спровођења почетне процене ризика, неопходно је формирати тело за родну равноправност (одбор, комисију или сл.) на нивоу Универзитета, састављеног од чланица и чланова који су истакнути стручњаци из редова наставног и ненаставног особља. Тело за родну равноправност би имало задатак да постави темеље за предузимање даљих активности предвиђених Планом у складу са релевантним законским и подзаконским актима у овој области, да припрема и спроводи активности односно прати њихово извршење и да припреми извештај о реализацији наведених активности. Такође у оквиру надлежности тела за родну равноправност, је и адаптација и усклађивање Плана односно циљева, мера и активности предвиђених Планом у складу са утврђеним ризицима према подацима који ће бити прикупљени у оквиру реализације приоритетних циљева и мера. Тело за родну равноправност у складу са потребама што прецизнијег дефинисања мера и активности предвиђених Планом, те њихове ефикасније реализације као и прибављања неопходних информација, реализације едукација и промоција, остварује и сарадњу са надлежним Министарством, Координационим телом за родну равноправност, другим Универзитетима и сл.

2. Припремање информационих система и база, садржаја базе, логистичке подршке и остале активности у циљу прикупљања и анализе података о родној равноправности;

Почетна анализа стања указује на потребу прибављања података који су неопходни за одређивање даљих посебних мера, а на основу података који буду добијени и њихове анализе. Како би се ова активност реализовала потребно је реализовати следеће активности: утврдити које податке је потребно прибавити, припремити информациони систем и базу података ради прикупљања истих, спровести процес прикупљања података, њихове обраде и анализе и периодично ажурирати базу прикупљених и обрађених података.

3. Прикупљање података у области родне кадровске и уписне политике и родне заступљености у органима управљања и одлучивања ради процене ризика и одређивања даљих посебних мера;

Прикупљање података је неопходан предуслов за детаљну анализу стања и одређивање даљих мера и активности у правцу успостављања односно унапређења родне равноправности у овој области.

4. Спровођење едукације и обуке чланова тела за родну равноправност и запослених на Универзитету у циљу припремања кампања и обука на Универзитету за промовисање родне равноправности и разбијање родних стереотипа и предрасуда, организовање промотивних догађаја ради подизања свести о подстицању родне равноправности и разбијање родних предрасуда и стереотипа;

У циљу унапређења родне равноправности, разбијања родних стереотипа и предрасуда те генерално подизања свести о родној равноправности у академском контексту планирано је спровођење промоција, кампања, трибина, едукација. У том смислу, а у циљу стицања

потпунијих знања о постизању и унапређењу родне равноправности, потенцијално је могуће организовати и додатну едукацију чланица и чланова Тела за родну равноправност те осталих заинтересованих запослених, уколико такве активности буду организоване од стране надлежног националног тела или организација на националном нивоу.

5. Припремање и усвајање општег правног акта за заштиту од родне дискриминације и злостављања на Универзитету у Приштини.

Почетна анализа стања као и анализа правних аката Универзитета и факултета у његовом саставу, осим одредби Кодекса академског интегритета које на генералном нивоу промовишу неетичност у овој области, на Универзитету не постоји општи правни акт којим се стварају институционални оквири и механизми за заштиту од родне дискриминације и злостављања, те је у том циљу потребно припремање и усвајање општег правног акта Универзитета у овој области.

Реализација приоритетних мера је неопходан предуслов за процену ризика те даље одређивање мера и активности у оквиру генералних циљева у области успостављања и унапређења родне равноправности на Универзитету. Детаљни приказ предвиђених мера, активности, носилаца активности, индикатора као и начина верификације реализованих активности и временског оквира, дати су у Табели, прилог број 1 Плана.

ПРАЋЕЊЕ ИЗВРШЕЊА ПЛАНА И ИЗВЕШТАВАЊЕ

За праћење извршења Плана и извештавање о реализованим мерама и активностима предвиђеним овим Планом биће надлежно Тело за родну равноправност Универзитета.

ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА
Проф. др Небојша Арсић

Прилог број 1: ТАБЕЛА

У оквиру постављених генералних циљева, у табели су представљене Планом предвиђене мере и активности као и носиоци активности, индикатори и начин верификације реализованих активности за наведени временски оквир.

ЦИЉ	АКТИВНОСТ/И	НОСИЛАЦ/ИОЦИ АКТИВНОСТИ	ИНДИКАТОРИ И НАЧИН ВЕРИФИКАЦИЈЕ АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР
Стварање институционалних претпоставки за постизање, унапређење и праћење родне равноправности	Формирање тела за родну равноправност на нивоу Универзитета које ће бити надлежно за припремање и примену активности, праћење реализације постављених циљева и извештавање о извршењу Плана	Сенат	Одлука Сената Универзитета о именовању тела за родну равноправност (у даљем тексту: ТЗРР)	2023. година
	Припремање садржаја и података за израду базе података	ТЗРР АРМ (академска рачунарска мрежа)	Припремљена база података	2023. година
	Успостављање информационог система за прикупљање, ажурирање и унапређење система за прикупљање података	ТЗРР АРМ факултети	Прикупљени подаци и ажурирање података	Почев од 2023. године

	Прикупљање података у области родне кадровске и уписне политике на студијским програмима и родне равноправности у органима управљања и одлучивања	ТЗРР АРМ факултети	Прикупљени подаци и извршена анализа података	2023. година
Промовисање родне равноправности и превазилажење родних стереотипа	Едукација запослених на Универзитету у области увођења родне равноправности	ТЗРР факултети	Годишњи извештај о реализованим едукацијама	Почев од 2023. године
	Промовисање родне равноправности на Универзитету (промотивни догађаји, округли столови, кампање и сл.)	ТЗРР факултети	Извештај/и о реализованим промотивним догађајима	Почев од 2023. године
Успостављање институционалних оквира и механизма за заштиту од родне дискриминације и злостављања на Универзитету у Приштини	Припремање и усвајање општег правног акта за заштиту од родне дискриминације и злостављања на Универзитету у Приштини	Сенат/Савет Универзитета	Усвојен општи правни акт	2023. година